

SPECTACOLE

Nicolae PRELIPCEANU

„Suflete moarte” la Comedie

Un nou spectacol cu **Suflete moarte**, dramatizarea lui Mihail Bulgakov după celebrul roman al lui Gogol, la orizont. Dar ce zic eu la orizont, că premiera a și avut loc. La Teatrul de Comedie se joacă acest spectacol, regizat de Vlad Cristache, tânăr director de scenă care are deja la activ câteva succese notabile, de n-ar fi decât spectacolele de la Piatra Neamț și tot ar fi de-ajuns, dar sunt mai multe, inclusiv cele în care semnează scenografia.

Pentru *Suflete moarte*, Vlad Cristache a imaginat un cadru original, totul petrecându-se într-un fel de morgă, cu sertare din care sunt scoase cadavrele țăranilor decedați atunci când Cicikov negociază cumpărarea „sufletelor moarte”. Mai târziu, din aceste sertare apar și unele personaje vii ale mediului guberniei unde se află escrocul nostru, cucoane sau domni, ceea ce atrage atenția că toți aceștia, deși vii, sunt, de fapt, niște morți. Un fel de „cadavre vii”, ca la Tolstoi. O lume de morți care se revoltă la ideea că sufletele celor decedați ar putea fi cumpărate de acest aventurier necunoscut. Un start promițător, nu-i așa?

Dar promisiunea se diluează de-a lungul unui spectacol deloc legat, cu scene tari, cu personaje care se rețin, dar care nu fac corp comun cu restul spectacolului, acestea, personajele vreau să spun, apărând ca niște *deus ex machina*, făcându-și numărul și dispărând, nu neapărat fără urmă, dar fără una pregnantă.

Te gândești, fatalmente, la spectacolul lui Alexandru Dabija, de la Ploiești, unde aproape toate personajele sunt fragmentate, fiind interpretate de mai mulți actori, care întruchipează, pe rând, ba pe unii, ba pe alții, și totuși, rezultatul are o unitate evidentă, un tablou tragi-comic al unei lumi oricum moarte demult. În pauza spectacolului de la Comedie am zărit-o în foaier pe Ada Simionică, una dintre interpretele de la Ploiești, care a fost acolo, în afara unei *Korobocika* memorabile, *Cicikov* și *Povestitorul*, Cicikov de altfel fiind interpretat pe rând de aproape toți cei care apar pe scenă.

Korobocika din spectacolul lui Vlad Cristache este mult mai liniară, deși Ana Ciontea închipuie un personaj credibil. *Cicikov*, în persoana lui Dragoș Huluba, un comic deja bine cunoscut, își dezvăluie câteva nuanțe interesante, dar rolul care sare cel mai mult în ochii spectatorului este acela al lui Gheorghe Visu (*Nozdriov*), un fel de nebun visător și fantast, cu stări neașteptate care provoacă râsete în sală, dar rareori se încadrează în sistemul spectacolului. Lui i se pune în mână la un moment dat și un craniu, cu care-i sperie pe toți, semnificând cumva, îndepărtat și derizoriu, un Hamlet de provincie. Sunt, parcă, totuși, prea multe semne derivate din titlu, ca și cum regia s-ar teme că noi, cei din sală n-am înțeles că e vorba de o lume de morți care – vorba ceea – „cu toate acestea se plimbă cu nerușinare pe stradă”.

Paradoxal, spectacolul este fragmentat tocmai de ceea ce ar fi trebuit să-l lege, ca să zic așa. Trăsura lui Cicikov este un vagonet autopropulsat prin forța

Foto: Andrei Gândac

Scene din spectacol

Foto: Andrei Gândac

celor doi servitori ai săi, dar regizorul îl botează drezină. Linia ferată plasată de scenograful Andu Dumitrescu în prim-planul scenei ar trebui să lege „un mal de altul” (apud M. Eminescu), dar ai senzația că ea le separă. Un rol foarte ieșit din banal face Dan Aștilean (*Sobakievici*), imaginat grotesc drept un măcelar cu șorțul pătat de sânge între hălci imense de carne, pledând comic pentru mâncarea rusească, împotriva celei franceze. Alexandru Conovaru e un *Manilov* timid și prea bine simțit, feminin aproape, bine mai ales spre final, în tandem cu Dan Aștilean, care-i tot astupă gura gata să dea în vileag adevărul despre iobagii pe care Cicikov se laudă că i-a cumpărat.

Aici mă întrerup pentru a observa că regizorul a ales să anunțe publicul, încă din primele momente ale spectacolului despre ceea ce va urma, suspendând fără termen surpriza: Cicikov ne comunică intenția sa de a cumpăra vreo mie de suflete moarte, apoi, prezentându-i drept iobagi vii, va putea lua un împrumut de vreo două sute de mii de ruble, după care se va face nevăzut. Deci nici vorbă de vreo moșie în Herson, cum își anunță el noii prieteni și parteneri de afaceri. Chiar dacă știi despre ce va fi vorba, fie direct de la Gogol, fie doar prin intermediul lui Bulgakov, tot e de preferat să ți se lase surpriza descoperirii substratului afacerii, dar așa, cunoscând deznodământul, urmărești spectacolul, ca și cum ai urmări unul de factură polițistă, dar în care ți s-a spus de la început cine e criminalul, ba chiar și cum va fi descoperit.

Dar să nu-i neglijez pe cei doi însoțitori ai lui Cicikov, servitorii care mișcă „dre-zina” în fața publicului, cărora li se pun în gură un fel de dialoguri ce se vor un fel de aluzii îndepărtate la cele ale groparilor din *Hamlet*, firește, în cheie derizorie, căci ei nu vorbesc despre viață și moarte, ci despre rezistența cutărei roți de la trăsură (totuși, se vorbește de trăsură, iar nu de drezină) sau comentează situația boierului lor. Dan Rădulescu și Șerban Georgevici, în rolurile *Selifan* și *Petrușka*, mai animă atmosfera comică a spectacolului care trenează bine mai ales în partea enunțiativă, cea dintâi. O apariție terifiant-comică îi este încredințată lui Constantin Cojocaru, actor care poate multe, aici e *Pliușkin*, închis într-un fel de borcan imens cu apă la bază – o mofetă, te întrebi – învelit de sus până jos în ceva asemănător unor obiele, cu un capișon pe cap și văicărintu-se de sărăcie și de faptul că toți îl fură. Dar și această apariție este una individuală, fără altă legătură cu restul lumii *Sufletelor moarte* decât întâlnirea cu Cicikov.

Sunt în acest spectacol, cum spuneam mai sus, scene extrem de bine lucrate, personaje conturate în amănunt, printre altele, fără mare semnificație, ceea ce te face să crezi că regia, ocupată cu desenarea acestora, a pierdut din vedere întregul. Ca să nu mai spun că, atunci când încearcă să le strângă la un loc, spre final, cade în didacticism. Sigur, Bulgakov s-a îndepărtat de la linia romanului, dar regizorului îi stă în putință să elimine tot ce pare parazitar, introdus eventual de rigorile epocii în care autorul romanului *Maestrul și Margareta* a rescris/dramatizat fabulosul „poem” al lui N. V. Gogol.

Teatrul de Comedie – Suflete moarte de N. V. Gogol, dramatizare de Mihail Bulgakov. Regia: Vlad Cristache. Scenografia: Andu Dumitrescu. Cu: Dragoș Huluba (*Pavel Ivanovici Cicikov*), Gheorghe Visu (*Nozdriov*), Ana Ciontea (*Nastasia Petrovna Korobocika*), Dan Aștilean (*Mihail Semionovici Sobakievici*), Constantin Cojocaru (*Pliușkin*), Alexandru Conovaru (*Manilov*), Ion Chelaru (*Guvernatorul*), Gheorghe Dănilă (*Antipator Zaharievici*), Bogdan Ghițulescu (*Ivan Andreievici*), Constantin Florescu (*Aleksei Ivanovici*), Ioan Coman (*Ivan Grigorievici*), Bogdan Cotleț (*Mijuev*), Delia Nartea (*Anna Grigorievna*), Delia Seceleanu (*Sofia Ivanovna*), Smaranda Caragea (*Lizanka Manilova*), Dan Rădulescu și Șerban Georgevici (*Selifan și Petrușka*), Andreea Samson (*Mavra/Parașa/Fetinia*), Lucian Ionescu (*Valetul lui Manilov/Valetul guvernatorului/Căpitanul ispravnic/Căpitanul Kopeikin*), Vlad Băzgă și Tudor Roșu (*Temistoclius și Ahile*), Ana Constantinescu (*Fiica guvernatorului*). Premiera: 20 octombrie 2016.